

Shořalý mlýn a První elektrárna v Turnově

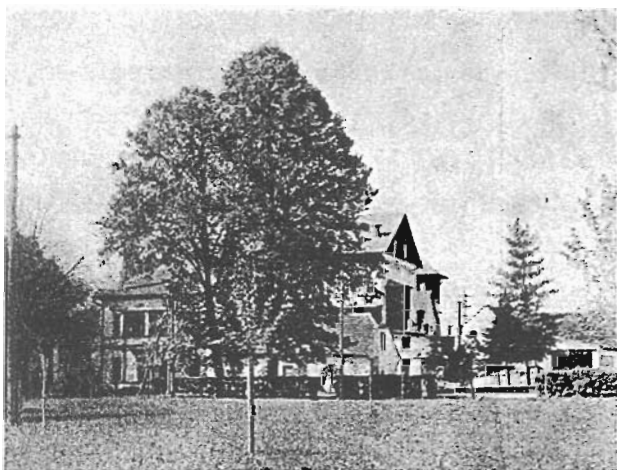
Výstavba vodních děl na našich českých řekách sahá hluboko do středověku. Zápis o existenci Shořalého mlýna v Turnově jde do 15. století, ale je jisté, že povstal mnohem dříve. Mlýn přecházel z panského majetku pánů Hruboskalských a Rohozeckých, rodů Valdštýnů a Vartemberků do majetku soukromého, zřízena tu valcha, ve které soukeníci sukna valchovali, dále bednářna, jirchárna a pila na řezání dříví, hlavně z panských lesů. Mlýn leží na nejnižším bodu města u ústí potoka Stebeně, který se vlévá do mlýnského náhonu. Vystřídalo se v něm mnoho majitelů, jen po Shořalském zachoval si jméno až po dnešní dny, snad proto, že tento Jan Shořalský byl exulantem, který se vystěhoval ještě s 41 majiteli domů a gruntů turnovských v roce 1548 z vlasti, aby se nemusel zříci své českobratrské víry. Od roku 1821 až po dnešní dny přecházel vždy mlýn dědictvím po přeslici, nastala tu vždy změna jména při provádění se dědičky a tak po Františce Patočkové, následovala Aloisie Kolihová a i dnešní majitelka Narcisa Možná, má zase jedinou dceru, provdanou Marcelu Koschovou. Objekt se však nalézá vzdor změně jména již 120 let v jedné rodině.

V roce 1879 byl mlýn z českého složení a 5 kol přestavěn mlynářem Ottou a Aloisii Kolihovými na amerikan a zřízena vodní jonvalova turbína, která byla v tehdejší době zvláštností, neboť většina mlýnů byla poháněna ještě vodními koly. V roce 1886 bylo zřízeno pro mlýn elektrické světlo, první v Čechách. Instalaci provedla firma Werndel ze Štýru (Steyer). Byla to tenkrát sensace, takže se lidé zdaleka přišli podívat na tento nový div. V letech 1904 vybudována při mlýně »První elektrárna« pro veřejné osvětlování, která zásobuje polovinu města Turnova i soukromníky elektrickým proudem. V roce 1921 Ing. Zdenko a Narcisa Možných přestavěli elektrárnu, zvětšili vodní dílo o druhou turbínu, též i mlýn znovu zřízen.



Turnov: Shořalý mlýn a První elektrárna.

Mlýn leží v poetickém prostředí krásného kraje turnovského. Odpadní náhony od turbin tvoří rozkošný ostrov, jehož břehy vroubí staleté stromy a ve své délce zabíhá do širokého údolí jizerské roviny. Na tomto prostranném ostrově konaly se již od dávných dob, jak kronika hlásá, oblíbené lidové slavnosti i první divadlo v Turnově bylo zde hráno. Majitelé vždy rádi zapůjčovali ostrov k výjimečným slavnostem s tradiční výhradou, že část zisku z těchto slavností bude věnována místním dobročinným účelům. Tak vystřídaly se tu podniky sokolské, ostrostřelecké, matiční, řemeslnické a jiné.



Turnov: Shořalý mlýn.



(Archiv elektrárny.)